

A Pécsi Ítéltábla a dr. Hegedűs István ügyvéd (fél címe 1) által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek - a dr. Marosvári Tamás ügyvéd által képviselt **alperes neve** (címe) alperes ellen személyiségi jog megsértése miatt indított perében a Kaposvári Törvényszék 2013. május 16. napján kelt, 19.P.20.425/2013/3. számú ítélete ellen a felperes által 4. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 15.000 (tizenötezer) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az illetékes állami adóhatóság felhívására, a Magyar Állam javára 48.000 (negyvennyolcezer) forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes annak megállapítása iránt indított keresetet az alperessel szemben, hogy az alperes megsértette a Ptk.76.§-ában írt emberi méltóságát azzal, hogy az alkalmi kapcsolatukból 2006. december ...-én született **T.K** nevű gyermeke születésével kapcsolatban az alperes a felperes apai minőségéről a felperes hozzájárulása nélkül, egyoldalúan döntött, így sérült a felperes apa önrendelkezési joga. Véleménye szerint a gyermek vállalásával kapcsolatban nem lehet különbséget tenni férfi és nő vonatkozásában, és a nő önrendelkezési jogát több alkotmánybírósági határozat is leszögezte, ebből következően a felperest is önrendelkezési jog illeti apai státuszáról. Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította, és kötelezte a felperest az alperes részére 50.000 forint perköltség megfizetésére.

Ítéletének indokolásában az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy az alperes nem sértette meg a felperes Ptk.76.§-a szerinti emberi méltóságát és abból eredő önrendelkezési jogát. A felperes által felhívott 43/2005. (XI.11.) AB határozat és

48/1998. (XI.23.) AB határozat a gyermekvállalással kapcsolatban az anya, illetve a nő önrendelkezésével összefüggésben született. Rámutatott arra, hogy egyetlen jogszabály sem követeli meg azt, hogy a gyermek fogantatását követően a nemző apa hozzájáruljon a gyermek megtartásához. Így az alperes anya a törvényi lehetőségével élt, amikor a gyermek származásának a tisztázása érdekében a gyermek apjának megállapítását kérte.

Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, melyben elsősorban az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése miatt. Az eljárás lényeges szabályainak megsértését abban látta, hogy a felperes az első fokon tartott tárgyalás kitűzését követően írásban jelezte, külföldi konferencián tartózkodik a kitűzött időpontban. A tárgyalást távollétében tartották meg, és az alperes ekkor terjesztette elő érdemi ellenkérelmét, amelynek alapján az elsőfokú bíróság ítéletet hozott. A bíróság azonban nem adott lehetőséget a felperesnek az érdemi ellenkérelem megismerésére és arra történő reagálásra. Ezzel megsértette a Pp.3.§-ának (6) bekezdését.

A másodfokú tárgyaláson kiegészítette a fellebbezését a felperes azzal, hogy az elsőfokú bíróság a Pp.3.§-ának (3) bekezdésében írt kötelezettséget is megsértette, amikor nem tájékoztatta a feleket az ítélelhozatal megelőzően a bizonyítási teherről, illetve kötelezettségről, és nem adott lehetőséget a felperesnek további bizonyításra.

Sérelmezte, hogy az alperes érdemi ellenkérelme valótlán előadást tartalmaz, továbbá utalt arra, hogy az alperes éveken keresztül zaklatta a felperest és családját, amely miatt az alperessel szemben büntetőeljárás folyt.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság az alperes nyilatkozata alapján indokolásában tényként rögzítette, hogy a felperes kénysziertől mentesen létesített szexuális kapcsolatot az alperessel. Felhívta a figyelmet arra, hogy létezik olyan szexuális betegség, amelyben a szexualitás nem örömforrás, hanem kényszeres cselekvés, és az elsőfokú bíróság nem vizsgálta a felperes kényszerességét vagy kénysziertől mentességét, a perben bizonyítást nem folytatott le.

Hivatkozott arra is, hogy az esetek túlnyomó többségében a nemi kapcsolat célja nem az utódnemzés. A nemi élet következményeinek ismerete nem azonos a következmények akarásával és vállalásával. A nemi életnek egyébként sem szükségszerű következménye a terhesség, illetve a gyermek vállalása. Az önrendelkezés részét képező szabad döntési jogát a felperes a nemi kapcsolat létesítésekor még nem gyakorolhatta, az álláspontja szerint ez a bíróság által felállított követelmény idő előtti volt, hiszen csak a terhesség bekövetkeztekor hozhat döntést a férfi és nő abban a kérdésben, hogy vállalja-e a megfogant gyermeket, a szülővé kíván-e válni, nemi kapcsolat létesítésekor ez még fogalmilag kizárt.

Felhívta a figyelmet arra is, hogy a nőt milyen módon védik a hatályos jogszabályok, az Alaptörvény és az Alkotmánybíróság határozatai, amely védelem a férfit is meg kell, hogy illesse. A 48/1998. (XI.23.) AB határozat szerint a nők önrendelkezésének része az, hogy terhességükről rendelkezzenek. A gyermek megszülése után

dönthet a nő arról, hogy örökbe adja-e a gyermekét. Az Alaptörvény XV. cikkében megfogalmazott nemek közötti egyenjogúságból az következik, hogy az emberi méltóság nem nemi jelleghez köthető, hanem emberi jog, férfinak és nőnek azonos jogai vannak. A gyermekvállalás erkölcsi és anyagi következmények viselése, ezért nem lehet egyoldalú „jogügylet”, az nem a nő magánügye.

Álláspontja szerint mivel a szexuális kapcsolat létesítése előtt már közölte az anyával a felperes apa, hogy nem akar gyermeket vállalni, az alperes mégis úgy döntött, hogy megszüli a gyermekét - amihez természetesen joga van -, akkor az anyának tiszteletben kell tartania a felperes apa döntését, ne kényszerítse őt szülői státuszba.

Nem vitatta, hogy nincs olyan jogszabály, amely kötelezővé tenné a nemző apa hozzájárulását a gyermek megtartásához. Hangsúlyozta azonban, hogy nem is ez képezi a jelen per tárgyát. Ha az alperes a felperes döntését tiszteletben tartja, nem nevezte volna meg apának a felperest. Azaz akkor járt volna el helyesen az alperes, hogy ha nem nevezi meg apának a felperest. Ebben az esetben képzelt apa kerül bejegyzésre az anyakönyvbe. A Csjt. szabályaira hivatkozva hangsúlyozta, hogy az alperes a gyermek apja kilétének megállapításához fűződő jogát nem gyakorolhatta a felperes önrendelkezési jogának sérelme nélkül.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte helyes indokai alapján.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a jogvita eldöntésének alapját képező tényeket lényegében helyesen állapította meg, és helyes jogszabályok alapján, helytálló jogi következtetést vont le, érdemi döntése is helyes. Ezért azt a másodfokú bíróság helybenhagyta a Pp.253.§-ának (2) bekezdése alapján.

Nem értett egyet azonban a másodfokú bíróság a törvényszék ítéletének 3. oldal utolsó bekezdésében írt azon okfejtéssel, hogy a felperes önrendelkezési jogát a gyermekvállalással kapcsolatban akkor gyakorolta, amikor „önkéntesen, kényszerből mentesen szexuális kapcsolatot létesített” az alperessel. Ezzel szemben a felperes álláspontját osztja abban a kérdésben, hogy a gyermek *előzetes* vállalása mindkét szülő önrendelkezési joga körébe tartozik. Különböző neműek közötti nemi kapcsolat létesítése esetén valóban számolni kell általában még a nem kívánt fogamzás lehetőségével is, de a nemzésre irányuló egyoldalú szándék megvalósítása nem illetheti meg egészében csak az egyik felet, a fogantatásra irányuló akarat kölcsönös kell legyen. Az önrendelkezési jog határain kívül esik olyan döntés egyoldalú meghozatala, amely más személy jogaira és kötelezettségeire, jogállására kihat. Az apaság a férfi jogállását akkor is meghatározza, ha apai jogait nem gyakorolja, apai kötelezettségeit nem teljesíti, és ezeket az anya nem is várja el tőle. Az apai jogállás független az anya jogi elvárásaitól, életre szóló jogviszonyt hoz létre az apa és a gyermek között, mindkettőjük személyállapotát meghatározza. A nőt biológiai természete önmagában nem jogosítja fel ilyen jogi hatalmasság gyakorlására. Ez azt

eredményezné, hogy a nő - adott esetben - a férfit reprodukciós törekvései során egyszerűen eszköznek tekintse, és ekként „használja”. Ennek jogi elismerése a férfit éppen alanyiságától, „személy” mivoltától fosztaná meg.

A férfi utódvállalással kapcsolatos önrendelkezési joga nem sérül akkor, ha a fogantatás nemző szándék hiányában következik be. Nem sérül akkor sem, ha az utódvállalási szándékának hiányát a nemi kapcsolat létesítését megelőzően nem hozza egyértelműen a nő tudomására. A férfi utódvállalásra vonatkozó önrendelkezési joga kizárólag egy esetben sérülhet: amennyiben a vele nemi kapcsolatot létesítő nő megtéveszti őt a nemzőképességét illetően, tudván arról, hogy a férfi ellenzi az utódnemzést.

A felperes a keresetében az önrendelkezési joga megsértését abban jelölte meg, hogy az alperes a felperest nevezte meg apaként, és apasági pert kezdeményezett vele szemben. A per tárgya tehát nem a kapcsolat létesítése, a gyermek fogantatása, a gyermek kihordása és szülése volt, így az előzményeket vizsgálni sem kellett. Mellőzi ezért az ítéletábla az indokolásból az ezzel kapcsolatos okfejtést. A felperes a fellebbezését is kifejezetten arra alapította, hogy az anya a gyermek megszületése után követte el jogsértést, amikor figyelmen kívül hagyva a felperes kinyilvánított ellenkező akaratát, a gyermek apjaként a felperest nevezte meg, így kényszerítve őt szülői státuszba.

Ezzel szemben rá kell mutatni arra, hogy a felperes apasága tény. A gyermek megszületését követően az apaság nem akaratelhatározás és nem vállalás kérdése. Ez a tény a fentiekben kifejtettek szerint a reprodukciós akaratra is kiterjedő önrendelkezési jog gyakorolhatóságának a keretein kívül esik, következésképpen a bizonyítása és a jogkövetkezményeinek érvényesítése sem sértheti az önrendelkezési jogot. A személyiségi jogok gyakorolhatósága nem terjed ki a tények feletti uralomra. Nem a jogokból következnek a tények, hanem a jogi jelentőségű tényekből a jogok és a kötelezettségek. A gyermek születésének a tényéből a származási viszonyban egy személyiségi jog következik: a gyermek származás megismeréséhez való joga. Az Alkotmánybíróság az 57/1991. (XI.8.) AB határozatában rámutatott arra, hogy a vérségi származás kiderítése mindenkinek a legszemélyesebb joga, amely az Alkotmány 54.§-ának (1) bekezdésében írt általános személyiségi jog körébe tartozik. Az Alkotmánybíróság az emberi méltósághoz való jogot az ún. általános személyiségi jog egyik megfogalmazásának tekinti. Az általános személyiségi jog részét képezi az önazonossághoz való jog is. Ez magában foglalja azt, hogy mindenkinek a legszemélyesebb joga a vérségi származását kideríteni. Ennek a jognak az elvonása a gyermek identitásához való jogát sérti.

Kiemeli továbbá az ítéletábla, hogy az apaság megállapítását a ... Járásbíróság előtt folyamatban volt perben nem is az anya - a jelen per alperese -, hanem a gyermek maga kérte. A gyermek volt a per felperese, a Csjt.38.§-ának (4) bekezdése értelmében. Az anya félként nem vett részt az apasági perben, a gyermeket az ilyen perekben a gyámhatóság képviseli. Az anya szülőként nem is képviselheti

törvényes képviselőként a gyermekét az apaság megállapítása iránti perben a Csjt.87.§-ának (1) bekezdése szerint. Ezért a gyámhatóság eseti gondnokot rendel a gyermek felperes részére a 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet 132.§-ának (3) bekezdés b) pontja alapján.

A gyermek identitáshoz, származás megismeréséhez való jogának gyakorlásával nem sérülhetett a felperes önrendelkezési joga. A felperes keresete ezért alaptalan.

A felperes további fellebbezési érveit vizsgálva a másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértést nem követett el. A felperes maga kérte a tárgyalás távollétében történő megtartását írásbeli beadványában. Annak pedig a perbeli jogvita eldöntése szempontjából nem volt jelentősége, hogy a felperes az alperes ellenkérelmét az ítélethozatal és a tárgyalás berekesztése előtt nem kapta meg. Valóban tartalmazott az írásbeli ellenkérelem olyan körülményeket, amelyekre a felperes nem reagálhatott, azonban ezek a jelen jogvita elbírálása során jelentőséggel nem bírtak. Erre tekintettel mellőzte a másodfokú bíróság az ítélet indokolásából a gyermek fogantatásának körülményeire utaló okfejtést.

A kereset elutasítására irányuló érdemi ellenkérelem ismeretében nem kellett nyilatkoztatni a felperest, a bíróságnak ugyanis jogkérdésben kellett döntenie, így további bizonyíték beszerzésére, bizonyítási eljárás lefolytatására nem volt szükség. Nem kellett tájékoztatnia a feleket a Pp.3.§-ának (3) bekezdése szerinti bizonyítási teherről. A jogvita eldöntése alapját képező tények körében a felek eltérő nyilatkozatokat nem tettek, így a tények tisztázásához sem volt szükség a felperes nyilatkoztatására. A jogvita a rendelkezésre álló adatok alapján eldönthető volt. A felperes önrendelkezési jogának megsértését abban jelölte meg, hogy az alperes anyja őt apaként megnevezte. Ez pedig nem volt vitás a felek között. Így alaptalan volt a felperes eljárási szabálysértéssel összefüggő hivatkozása.

A felperes fellebbezése sikertelen volt, ezért ő köteles viselni a perköltséget a Pp.78.§-ának (1) bekezdése szerint. Köteles ezért megfizetni az alperes jogi képviselőjének munkadíját, amelyet a másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§-ának (3) bekezdése és (5) bekezdése alapján 15.000 forintban állapított meg. Köteles továbbá megfizetni a Magyar Állam javára, külön felhívásra a per illetékfeljegyzési jogos volta folytán feljegyzett 48.000 forint fellebbezési illetéket az Itv.74.§-ának (3) bekezdése folytán alkalmazandó Kmr.13.§-ának (2) bekezdése szerint.

P é c s , 2014. március 13.

dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke, dr. Vogycska Petra s.k. előadó bíró, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. bíró